

FRA REDAKTØRENS VINDU

Misjon er teologi!

Et særdrag ved verdensmisjonen i våre dager er den sentrale rolle teologien spiller, og det både når det gjelder undervisning og forskning. Her bare noen ord om misjon og teologi i globalt protestantisk perspektiv.

Hva *undervisnings*-sektoren angår, er den store begivenhet det såkalte Theological Education Fund, et beløp på i alt \$ 4 000 000 som i løpet av fem år skal brukes til fremme av den teologiske utdannelse i Asia, Afrika, og Latin-Amerika. Denne kapital, som er gitt av John D. Rockefeller jr. og flere amerikanske kirker i fellesskap, administreres av en komité på 23 medlemmer. Skandinavisk representant i komitéen er prof. dr. Bengt Sundkler, Uppsala. Leder av tiltaket er dr. Charles W. Ranson, tidligere generalsekretær i Det internasjonale misjonsråd. Han har ved sin side en «assistant director» og en konsulent (for studie bøker og biblioteker) samt et par assistenter. Som et resultat av reiser og rådslagninger er det satt opp en liste på 20 teologiske institusjoner som skal få «institutional grants», men hjelp vil bli ydet til i alt over 200 institusjoner med ca. 1000 lærere og ca. 6000 studenter. Selv om det beløp som står til rådighet i seg selv representerer et stort tall, er det allerede nå klart at det vil trenge ytterligere hundrer av tusener av dollars i dette arbeid.

Meget interessant og betydningsfullt er den oppmerksomhet som vies Afrika. Det er helt klart, hevdes det, at intet mindre enn teologisk utdannelse av samme nivå som den vi har i Europa og Amerika, kan tilfredsstillende Afrika i dag. I samsvar med dette syn har man allerede bevilget \$ 100 000 til opprettelse av et teologisk fakultet i Yaoundé, Cameroon, og \$ 75 000 til flytning av Trinity Theological College, Kumasi, Ghana, til det nye universitetet i Accra (Ghana). Av den disponible kapital skal forøvrig i alt \$ 1 000 000 brukes til utbedring av biblioteker og til utarbeidelse av studie bøker på ca. 20 forskjellige språk.

Også når det gjelder den teologiske *forskning*, skjer det ting som det i høy grad er verdt å merke seg. Vi sikter særlig til den studiekommisjon, med den kjente skotske teolog prof. dr. John Baillie som formann, som Det internasjonale misjonsråd og Kirkenes Verdensråd har nedsatt i fellesskap, og som har som sitt tema «Guds ord og Kirkens misjonslydig-

het». Hva man tilstreber, er en kombinasjon av teologisk innsikt basert på bibelstudium og praktisk innsikt i de problemer som faktisk foreligger i misjonsgjæringen i dag. To av «nøkkelpersonene» i denne storstilte undersøkelse av det bibelske og teologiske grunnlag for kirkens verdensmisjon er den nederlandske missiolog dr. J. C. Blauw og den kjente kirkeleder dr. D. T. Niles, Ceylon. Det er holdt og vil bli holdt i tiden fremover en rekke studiekonferanser: en i USA, en i Latin-Amerika, en i Europa, tre i Asia og tre i Afrika. Sommeren 1961 vil kommisjonen som helhet gjennomgå det innsamlede materiale. Resultatet vil bli lagt frem for Kirkenes Verdensråds tredje hovedforsamling som skal holdes i New Dehli samme år. Kommisjonen teller blant sine medlemmer også en norsk teolog, prof. dr. Nils Alstrup Dahl, som har et internasjonalt navn som nytestamentlig forsker.

Det er å håpe at denne kommisjon vil gi en grundig utredning av selve begrepet «misjon». Når det gjelder misjonsvitenskapelige ord og uttrykk, kan vi nesten tale om et babelsk språk-kaos, skriver den kjente katolske misjonsforsker, prof. dr. Thomas Ohm (i Zeitschrift für Missionswissenschaft und Religionswissenschaft, 1959, nr. 3). Betegnelsen «misjon» brukes i en rekke forskjellige betydninger. Så også betegnelser som «misjonær», «apostel» og «vitne» — og betegnelser som «proklamere», «forkynne» og «lære». Ofte skjelves det ikke lenger mellom misjon og sjelesorg, eller mellom kristning og gjenkristning. Denne løshet i språkbruken har beklagelige følger for misjonsdebatten og misjonsforskningen, og fremfor alt for selve misjonsgjæringen.

Man må gi Ohm rett i denne kritikk. Her trenges et omfattende terminologisk opprydningsarbeid — selvsagt i internasjonalt regi. Forvirringen i uttrykkssettet gjenspeiler for øvrig på en talende måte den gjærings- og omstillingsprosess både misjonsvirksomheten og misjonstenkningen er inne i nettopp nå. For 25 år — for ikke å si 50 eller 100 — år siden var misjonsoppgaven så tindrende klar: en «kristenhetens» plikt overfor «hedningeverdenen». Men i dag, i en situasjon som karakteriseres av en stadig sterkere sekularisering i den vestlige verden og en stadig økende ekspansjon og selvstendigjøring av de kristne kirker i Asia og Afrika? Hva er misjon? Har misjonen nødvendigvis en geografisk dimensjon? Hvor går grensen mellom «kirke» og «misjon»? Er misjonen kirken i dens «grenseoverskridende tendens»? Eller for å si det samme på en annen måte: Er dåpen den grensesettende faktor, dvs. formålet for misjonen og forutsetningen for kirken? Disse og andre spørsmål reiser seg — og krever svar. Misjonen er i dag som aldri før et *teologisk* anliggende.

Mannen som Verwoerd fengslet

Siden de skjebnesvangre skudd i Sharpville 21. mars i år, er som kjent hundrer, ja tusener av mennesker — afrikanere, fargede, indere og hvite — blitt fengslet i Syd-Afrika-Sambandet. Og allikevel dreier det seg i siste instans om en enkelt mann: *Albert J. Luthuli* — presidenten for African National Congress og en kristen personlighet av virkelig stort format.

Luthuli er født og oppvokst i Groutville (ikke langt fra Umpumulo), den kjente amerikanske misjonsstasjon i Natal. Han er sønnesønn av den første zuluere som ble døpt i denne del av landet. Selv har han hele sitt liv — han er nå 61 år — vært et aktivt medlem av sin kirke, Bantu Congregational Church. Ja, i en årrekke innehadde han det høyeste embete i denne kirke, stillingen som formann for sentralstyret og kirke-møtet. Luthuli er imidlertid ikke prest, men virket først som lærer og ble så «høvding» i Groutville. Han har vært medlem av styret for Syd-Afrikas kristne råd og president for Natal Missionary Conference. Han var også en av Syd-Afrikas utsendinger til verdensmisjonsmøtet i Tambaram (India) i 1938.

At Luthuli ble politiker, skyldes ikke bare kjærligheten til det folk han tilhører, men også og ikke minst det kristne livssyn som har bestemt og preget hans livslinje fra begynnelsen av. Luthuli er *kristen* politiker, noe som bl.a. er kommet til uttrykk i hans prinsipielle forkastelse av enhver form for vold som middel til å fremme afrikanernes rettmessige krav om bedring av deres levekår og utviklingsmuligheter. Luthuli har også hele tiden stått for samarbeid med de hvite. Typisk er denne uttalelse av ham under et rettsforhør i fjor. «Vi (afrikanere) hater ikke de hvite; det er systemet (apartheid) vi hater.» Men i referatet fra dette rettsforhør heter det også at disse ord ble møtt med rå latter, full av forakt, fra afrikanere på tilhøregalleriet. Mange av hans egne har nemlig sett seg arg på hans moderate linje i rasespørsmålet, og ikke minst på hans vilje til samarbeid med de hvite maktøverne. Dette er bakgrunnen for grunnleggelsen av den konkurrerende organisasjon «Pan Africanist Congress», hvis mål er opprettelsen — innen 1963! — av en selvstendig «sort» stat i Syd-Afrika — på linje med de mange andre selvstendige stater som i tur og orden er etablert eller vil bli etablert i nær fremtid på det afrikanske kontinent.

Likesom det hvite Syd-Afrika som helhet ved de avgjørende valg i 1948 forspilte sine chanser katastrofalt i og med forkastelsen, for ikke å si forfølgelsen av statsmannen og kristenmennesket J. H. Hofmeyr (jfr. NOTM 1949 s 120 f), slik har det nasjonalistiske regime de siste tolv år forspilt en enestående anledning til å skape forståelse og samarbeid mellom rasene gjennom den måte det har behandlet folkelederen og kristenmennesket A. J. Luthuli på. Anklage for høyforræderi og kommunistisk virksom-

het, avsettelse som høvding, internering, fengsel — dette har hittil vært myndighetenes svar på den etiske utfordring til dem Luthulis kamp for sin rases rettigheter innebærer. Om man — selv om det skjedde først nå, i den ellefte time, ja vel så det — ville gjøre med Luthuli hva den britiske regjering nylig gjorde med Hastings Banda av Nyasaland: sette ham på frifot og oppta forhandlinger med ham! *Det* ville vært statsmannskunst! Men det finnes dessverre ikke noe grunnlag for et slikt håp. De hvite synes fast bestemt på å gjennomføre raseskille-politikken til ytterste konsekvens. Og blant ikke-europeerne får de radikale elementer etter hvert stadig større makt. Må kirken i Syd-Afrika se sitt ansvar i denne desperate situasjon for land og folk, og handle i samsvar med det oppdrag den har fått — før det er for sent, og uansett følgene!

Syd-Koreas presbyterianske kirke og ekumenikken

Etter at vår orientering om dette spørsmål i forrige nr. var skrevet (se NOTM 1960 s. 55—57), har det gjenforenede kirkemøte — General Assembly — i Den presbyterianske kirke gjort vedtak om å melde kirken ut av kirkenes Verdensråd. Tre ting er å merke i denne forbindelse:

For det første er denne beslutning tatt for å redde og trygge «den lokale enhet». Hvor vidt dette vil lykkes, vil vise seg i månedene som kommer. Enkelte observatører stiller seg meget skeptisk til overenskomsten. Ett er i hvert fall sikkert: De dype indre motsetninger er ikke overvunnet. Et prinsipielt oppgjør har ikke funnet sted.

For det annet er stillingen fortsatt den at flertallet — den «ekumeniske» gruppe — ønsker tilslutning til og samarbeid med Kirkenes Verdensråd. Man har gitt etter for presset fra mindretallet — den «anti-ekumeniske» gruppe — utelukkende av praktiske og taktiske grunner (jfr. ovenfor). Samtidig som «ekumenerne» har gått med på at kirken trekker seg ut av Kirkenes Verdensråd, har de uttrykkelig sagt fra at de ikke godtar de beskyldninger «anti-ekumenerne» har satt fram når det gjelder verdensrådet, nemlig at det er «pro-kommunistisk» og behersket av «liberal teologi».

For det tredje har det interesse å nevne at kirkemøtet som gjenopprettet enheten etter bruddet i fjor høst, talte i alt 258 deltakere (av i alt 286). Det sies at bare noen ganske få av «anti-ekumenerne» var fraværende. Er dette riktig, har den «ekumeniske» gruppe et enda solidere flertall av kirkefolket bak seg enn avstemningen på kirkemøtet ga uttrykk for. Den presbyterianske kirke i Syd-Korea har i alt ca. 550 000 medlemmer. (Republikken Koreas presbyterianske kirke, med 170 000 medlemmer, er medlem både av Koreas nasjonale kristne råd og av Kirkenes Verdensråd.)

Hva biskop Newbiggin står for

Flere av våre kirke- og misjonsblader har i den senere tid — bl. a. under henvisning til en melding av det nå så kjente skrift «One Body, One Gospel, One World» i Lutheran World (organ for Det lutherske verdensforbund) sept. 1959 — inneholdt til dels meget skarpe uttalelser om det uholdbare i biskop Newbiggins synsmåter (jfr. vår imøtegåelse av en del av disse uttalelser i NOTM 1960 s. 52—54). I Lutheran World mars 1960 svarer Newbiggin på den kritikk som den nevnte melding av hans skrift inneholder, og det er i høy grad på sin plass — som også redaktøren av Lutheran World gjør oppmerksom på — at man noterer seg hva han der skriver.

Newbiggin gjør først oppmerksom på — hva også vi har gjort — at det bare er uttalelsene om samarbeid og enhet man har festet seg ved, mens bakgrunnen for disse uttalelser og sammenhengen de står i, er oversett, dvs. klarleggelsen av misjonsoppgaven i våre dagers verdensvide kristne fellesskap.

Newbiggin tilbakeviser energisk den påstand at han ønsker Kirkenes Verdensråd skal «utvikle seg» til en «verdenskirke». Den som hevder et slikt syn, vet hverken hva kirke eller hva Kirkenes Verdensråd er. Det har aldri vært hans tanke å skape et globalt hovedkvarter, en administrativ verdensorganisasjon for den kristne misjon. Men nødvendigheten av at det kristne fellesskap — både på det lokale og det universelle plan — må få et synlig uttrykk, fastholder han, i full overensstemmelse både med den ekumeniske bevegelse (i første rekke Faith and Order-bevegelsen) og Det internasjonale misjonsråd (jfr. særlig uttalelsene fra Tambaram-konferansen 1938).

Likeså energisk tilbakeviser Newbiggin den påstand at han er mere opptatt av enhetsspørsmålet enn av sannhetsspørsmålet. En virkelig enhet er mulig bare som frukt av en intens «brytning» mellom oss angående evangeliets sannhet, som dog er Kristus selv. Når det sies at de synsmåter Newbiggin gjør seg til talsmann for, går på tvers av de konfesjonelle og historiske utviklingslinjer, aksepterer han dette. Ja, dette er sakens kjerne. Der er øyeblikke, skriver han, da selv sekretæren for en organisasjon må tale, ikke som funksjonær, men som en person som er ansvarlig for Gud; øyeblikke da man må gi uttrykk for sannheten slik man forstår den, uten hensyn til om det er noen som vil følge eller ikke. Om det han har sagt, bare er i mot misjons- og kirketradisjoner, kan han ikke anse dette for et avgjørende argument. Om derimot noe av det han har sagt, skulle vise seg å være i mot Den hellige skrift, vil han ta det tilbake.

Misjon og diakoni

I desember i fjor ble det holdt en konferanse i det historiske «Missionshaus» i Basel av representanter for forskjellige europeiske misjonsråd og komiteer for mellomkirkelig hjelpearbeid. Deltakertallet var sterkt begrenset, og møtet hadde en ikke-offisiell karakter. Initiativtaker var Kirkenes Verdensråds avdeling for mellomkirkelig hjelpearbeid og virksomhet blant flyktingene. Norsk utsending var pastor Olav Egeland, generalsekretær i Menighetspleienes Landsforbund og leder av Kirkens Nødhjelp.

Misjon og diakoni har hørt sammen fra første stund, men i dagens situasjon er det nødvendig at disse to finner hverandre på en ny måte, at det blir etablert et skapende samarbeid mellom dem. «Hjelpearbeidet» har etter hvert fått verdensvide dimensjoner, og forholdet mellom dette og det arbeid verdensmisjonen gjennom sine tallrike og forskjellige organer utfører i de ikke-vestlige kontinenter må klarlegges. Møtet i Basel gikk sterkt inn for nærmere kontakt, regelmessig rådslaging og felles planlegging. Viktigere enn disse praktiske forholdsregler var imidlertid den dype erkjennelse av at det forhold det her er tale om, er et gjensidig avhengighetsforhold i og med at det både i «misjonen» og i «hjelpearbeidet» er spørsmål om virkeliggjørelsen av kirkens oppdrag i verden.

Men man stanset ikke med dette. Man gikk videre og spurte hva misjonene og organisasjonene gjør i *åndelig* henseende for kirkene, både kirkene i Europa og kirkene i Asia og Afrika. I det svar man ga, blir det understreket at kallet vi konfronteres med, er et kall til *lydighet*, til lydighet *mot Kristus*, til *total* lydighet mot Kristus — og at vi — enten vi står i den ene eller den annen tjeneste — må se vår gjerning som del av det verdensvide fellesskap som heter Kristi kirke.

Nytt fra Egede Instituttet

Det er en glede å kunne meddele at Instituttet og dets virksomhet omfattes med levende interesse, og ikke bare av medlemmene i Egede Instituttets Venner, men også av andre — både enkeltpersoner og grupper.

Et vitnesbyrd om dette er det svar vi fikk på vår appell i fjor høst om en ekstragave til Instituttet. Denne appell innbrakte i alt 8.005 kroner. Andre «spontane» bidrag — uventede og derfor dobbelt kjærkomne — beløp seg til 4.680 kroner. I likhet med tidligere år mottok Instituttet også i 1959 3 500 kroner som bidrag fra Norsk Misjonsråd, samt gaver fra Lærerinnenenes Misjonsforbund og Sykepleierskenes Misjonsring, hver på 1 000 kroner.

Egede-dagen 31. januar ble markert som vanlig, men i nye lokaler og i nye former. Den vakre sal i Lektorenes Hus, Wergelandsvegen 15, Oslo, var fylt til siste plass, og det festlige samvær ble en inspirasjon til ny innsats for Instituttet. Samværet ble ledet av styrets formann, disponent

Birger Natvig. Lederen holdt foredrag om «Ny gjennomtenking av misjonen?». Lektor dr. theol. Nils Bloch-Hoell, som er styrets sekretær og for tiden har ansvar for den daglige ledelse (under lederens delvise permisjon fra arbeidet første halvår 1960), orienterte om Instituttets formål og oppgaver. Det var fiolin- og pianomusikk ved fruene Anneliese Ording og Berg-Hansen. Det kom inn i kollekt til Instituttet 1185 kroner.

Res. kap. Alex Johnson's artikkel om «Presten og misjonen» (jfr. NOTM 1959 s. 202 ff) er blitt sendt som særtrykk til samtlige prester i Den norske kirke (ca. 1150) og i frikirkene (ca. 500). En anonym venn av Instituttet ga en større pengesum til dette formål. En annen venn bekostet særtrykket sendt i 200 eksemplarer til kjente innen sin menighet.

Under ledelse av formannen, biskop dr. Johs. Smemo, holdt representantskapet møte 30. mai. Årsmelding og driftsregnskap for 1959 samt budsjettforslag for 1960 ble lagt fram av styrets formann, disponent Birger Natvig, og ble enstemmig godkjent. Dr. E. Anker Nilsen, som etter loddrekning gikk ut av styret, ble enstemmig gjenvalgt som medlem av styret. Lærerinne Julie Andresen, misjonsprest Sigfred Johansen og pastor Reidar Thomassen ble enstemmig gjenvalgt som varamenn. Stats- autorisert revisor Johs. Gulbrandsen ble enstemmig gjenvalgt som revisor. Styrets formann ga en utredning om instituttets økonomi, og lederen la fram et arbeidsprogram for instituttet i 1960-årene. Representantskapet uttalte sin takk for de fremlagte forslag og anmodet styret om nærmere å ta stilling til disse.

Det arbeides for tiden med flere prosjekter. I hvert fall noen av disse håper vi å kunne realisere om ikke altfor lenge, men her igjen er det i stor utstrekning økonomien det står på.

O. G. M.